

ד

**היחידה לקידום
ההוראה והלמידה**
המכללה האקדמית ספיר (ע"ה)

ועדת הוראה מכללתית

26.5.2021

כדגוגיה דיגטלית ולמידה דיגטלית
משמעותית: הגדרות ותבחינים

פדגוגיה דיגיטלית ולמידה דיגיטלית משמעותית: הגדרות ותבחינים

האתגרים, השינויים וההתפתחויות בעולם מציבים בפנינו את השאלה מה היא למידה משמעותית בעידן הנוכחי. מאפיין מרכזי של העידן הנוכחי הוא מקומה של הטכנולוגיה בחיינו. למידה משמעותית יכולה להתקיים גם ללא פדגוגיה דיגיטלית, אך המסמך הנוכחי מתמקד בתהליך עולמי וארצי שמתרחש במערכת ההשכלה הגבוהה, תהליך של שילוב פדגוגיה דיגיטלית בהוראה באקדמיה. המהלך החל עוד לפני תקופת הקורונה אבל חשיבותו ועוצמתו קיבלו משנה תוקף בתקופה הנוכחית. מטרת השילוב של פדגוגיה דיגיטלית היא להעניק לסטודנטים מיומנויות המתאימות לעידן הנוכחי, לשפר את ההוראה ולשמור על הרלוונטיות של האקדמיה. מכללת ספיר רואה בתהליך זה הזדמנות לפיתוח פדגוגי, ולקידום העשייה בהתאם לדרישות מל"ג משנת הלימודים הבאה. למסמך שתי מטרות מרכזיות, הראשונה להציג הגדרות של מושגים מרכזיים בכדי לסייע לרמ"חים וליו"ר ועדות הוראה במכללה ליישם את הנחיות המל"ג לקראת תשע"ב. השנייה, לסייע למרצים לבחון האם הקורס שלהם הוא קורס דיגיטלי.

מושגים מרכזיים

פדגוגיה דיגיטלית הינה פרקטיקת הוראה המשלבת טכנולוגיה לשם שיפור הלמידה באמצעות השפעה על המרכיבים הקוגניטיביים, רגשיים וההתנהגותיים של הלומד. היא כוללת שילוב של טכנולוגיה, תוכן דיגיטלי והנחיה באופנים שונים. לפדגוגיה דיגיטלית מגוון פרקטיקות בהן לדוגמא: שימוש בתכנים המוצגים באינטרנט, הערכת ידע של הסטודנטים באמצעות תוכנות מחשב או פלטפורמות למידה (למשל לי-מוד), עבודה על קובץ משותף, שימוש בטלפונים חכמים ולמידה באמצעות פלטפורמות דיגיטליות (למשל zoom)¹.

למידה משמעותית, בהקשר הדיגיטלי², מתרחשת כאשר הפדגוגיה הדיגיטלית רתומה ומקדמת את המטרות הלימודיות, מחזקת את יכולת הלמידה העצמאית, את המעורבות של הסטודנטים ואת הקשר הבינאישי בין המורה ללומד ובין הלומדים לבין עצמם באופן שמשפר את הלמידה.

הדגש בספיר הוא על פדגוגיה דיגיטלית מכוונת למידה משמעותית.

דוגמאות לקורסים דיגיטליים

קורס מקוון עושה שימוש בפלטפורמות דיגיטליות אך אינו בהכרח קורס שיש בו פדגוגיה דיגיטלית שמקדמת למידה משמעותית. לדוגמא, העלאת הרצאות של קורס שלם לאתר הלימוד יחשב קורס שכולל פדגוגיה דיגיטלית, אך היא לא בהכרח כזו המובילה ללמידה משמעותית הכוללת גם מעורבות וקשר בין המשתתפים בקורס (מרצה וסטודנטים). קורס מקוון יכול, כמובן, כן לכלול פדגוגיות דיגיטליות אשר מקדמות למידה משמעותית.

קורס דיגיטלי-פרונטלי - קורס שההוראה בו ברובה (או כולה) פרונטלית, אך הוא משלב באופן משמעותי במרבית השיעורים, פדגוגיה דיגיטלית באופן שמקדם את מטרות הלמידה (לדוגמא: שיעורים בהם הסטודנטים מקבלים משימות לחיפוש חומרים באינטרנט, סטודנטים עובדים יחד על פלטפורמות דיגיטליות (קבצים משותפים, פדלט), יש בקורס מספר מפגשים אישיים מקוונים של המרצה עם הסטודנטים וכו'.

פדגוגיה דיגיטלית משלבת מספר היבטים³

תוכן אקדמי - תחום הידע שנלמד בקורס (לדוגמא: תיאוריות, מושגים, עקרונות וכו').

ידע טכנולוגי - ידע שנדרש לצורכי שימוש בפלטפורמות דיגיטליות שונות (לדוגמא: זום, אתרי אינטרנט, קבצים משותפים וכו').

ידע פדגוגי ולמידה עצמאית - היכולת של המורה לבחון באופן רפלקטיבי את דפוסי ההוראה שלו ולשפרם בהתאם למטרות ההוראה, לצד היכולת של הסטודנטים לפתח את מיומנויות הלמידה העצמאית שלהם.

קשר בינאישי - קשר בין אישי כולל יחסים הדדיים דו כיוונים בין הצדדים. בשל כך העלאתה של הרצאות מוקלטות לאתר הלימוד אינה ביטוי לקשר שיש בו הדדיות. לעומת זאת מפגש בזום שבו מתקיים דיון על חומרי הלמידה או עבודה בפורום בו יש שאלות ותשובות בין סטודנטים לבין עצמם ו/או המרצה, כן מהווים דוגמאות לקשר בין אישי שמוביל למעורבות של סטודנטים בקורס.

¹ Kumar Basak, S., Wotto, M., & Belanger, P. (2018). E-learning, M-learning and D-learning: Conceptual definition and comparative analysis. E-Learning and Digital Media, 15(4), 191-216.

² כאמור למידה משמעותית יכולה להתקיים גם ללא קשר לטכנולוגיה דיגיטלית.

³ Mei, X., Aas, E. & Medgard, M. (2019). Teachers' use of digital learning tool for teaching in higher education: Exploring teaching practice and sharing culture. Journal of Applied Research in Higher Education. 11(3), 522-537. מבוסס גם על

פדגוגיה דיגיטלית המובילה ללמידה משמעותית

תוכן אקדמי
ידע טכנולוגי
קשר בינאישי - מעורבות
ידע פדגוגי - למידה עצמאית

פדגוגיה דיגיטלית – תבחינים לאפיון קורס דיגיטלי בספיר⁵

בשנת הלימודים תשפ"ב, השנה הראשונה ליישום החלטות המל"ג בעניין הלמידה הדיגיטלית, 30% מהקורסים יוכרו כקורסים דיגיטליים. השאיפה היא שבשנים הבאות הקורסים הדיגיטליים ישימו דגש בפדגוגיה דיגיטלית מכוונת למידה משמעותית. בשלב זה קורס יוגדר כקורס דיגיטלי אם הוא קורס מקוון ו/או מיושמת בו פדגוגיה דיגיטלית על בסיס שלוש השאלות הבאות. השאלות מתייחסות לפעילויות המשלבות פדגוגיה דיגיטלית מצד המרצה, הסטודנטים ולשם יצירת קשר בינאישי (ו/או מעורבות) בקורס.

המרצה

האם בנית את הקורס, או ערכת שינוי משמעותי מבחינה פדגוגית, בכדי לרתום טכנולוגיות דיגיטליות לקידום מטרות הלמידה בקורס והאם בעקבות כך אתה. משתמשת. בטכנולוגיות אלה בכדי להעביר את התכנים בקורס? פרט/י:

הערות	לא	כן	
			השיעורים משלבים הוראה סינכרונית לשם העברת תוכן הקורס
			במרבית השיעורים ישנן פעילויות המשלבות פלטפורמות דיגיטליות (לדוגמא: שאלות ודיון בהמשך לצפייה בסרטונים, קבצים משותפים, Kahoot, סקרים, פדלט) לשם העברת תוכן הקורס
			הקורס בנוי כך שלשם למידת התכנים בו הסטודנטים נדרשים ללמידה עצמאית הנשענת על טכנולוגיות דיגיטליות (לדוגמא: חיפוש קייסים באינטרנט, מציאת סרטונים בנושאי הקורס, כיתה הפוכה, קריאת קייס באופן מקוון ודיון במפגש)
			בשיעורים יש שימוש בפלטפורמות דיגיטליות לשם מתן מענה למגוון סגנונות למידה (לדוגמא: עבודה בקבוצות, קריאת מאמרים, צפייה בחומר ויזואלי, עבודת חקר, למידה אקטיבית וכו')
			במהלך השיעור מוקדש זמן ללימוד מיומנויות דיגיטליות בהן משתמש המרצה בקורס (לדוגמא: הדרכה על פדלט, הסבר איך עובדים בקובץ משותף)
			אחר: פרט/י

מותאם מתוך⁴ - Mei et al., 2019 - Kumar et al., 2018

⁴ Mei, X., Aas, E. & Medgard, M. (2019). Teachers' use of digital learning tool for teaching in higher education: Exploring teaching practice and sharing culture. Journal of Applied Research in Higher Education. 11(3), 522-537.

⁵ תבחינים ראשוניים אשר יותאמו לאור הניסיון בשנת תשע"ב.

הסטודנטים

2

האם הסטודנטים בקורס נדרשים להשתמש בטכנולוגיה דיגיטליות באופן שמסייע לקדם את המטרות הלימודיות ואת מיומנויות הלמידה העצמאית שלהם?
פרטי:

הערות	לא	כן	
			במסגרת השיעורים מוקדש זמן ללמידה עצמאית שכוללת שימוש בפלטפורמות דיגיטליות (לדוגמא: איתור סרטונים, חיפוש מידע באינטרנט)
			במטלות הביניים בקורס הסטודנטים נדרשים לשימוש בפלטפורמות דיגיטליות (לדוגמא: חיפוש סרטונים, הכנת מצגות, חיפוש מידע) *בנוסף על החיפוש המקובל במאגרי הספרייה. העלאת מטלה לתיקה באתר הלימוד, אינה נחשבת רכיב דיגיטלי.
			במטלת הסיום בקורס הסטודנטים נדרשים לשימוש בפלטפורמות דיגיטליות (לדוגמא: חיפוש סרטונים, פיתוח מצגות, חיפוש מידע) *בנוסף על החיפוש המקובל במאגרי הספרייה. העלאת מטלה לתיקה באתר הלימוד, אינה נחשבת רכיב דיגיטלי.
			אחר: פרטי

3. קשר בינאישי (מרצה/סטודנטים)

3

האם בקורס מתקיים קשר בין אישי בין המרצה לסטודנטים ובין הסטודנטים לבין עצמם שמתבסס על טכנולוגיה דיגיטלית?
פרטי:

הערות	לא	כן	
			נוספו דרכי התקשורת עם המרצה המבוססות על טכנולוגיות (לדוגמא: מפגשים אישיים בזום, פורומים, קבוצות ווטסאפ) * בנוסף על הדרכים המקובלות (שעות קבלה/טלפון/מייל)
			הסטודנטים חולקים מידע באופן מובנה זה עם זה בפלטפורמות דיגיטליות (לדוגמא: קבצים משותפים, מעלים מטלות לאתר לשם למידה משותפת, סקר שיתופי)
			הסטודנטים נדרשים לעבוד בצוותים/זוגות בפלטפורמות דיגיטליות (לדוגמא: חדרי זום, פדלט)
			אחר: פרטי

בכדי שהקורס יחשב כקורס דיגיטלי הכולל למידה דיגיטלית משמעותית צריכה להתקבל לפחות תשובה אחת חיובית בכל קטגוריה של השאלות (מרצה/סטודנטים/קשר) ובסך הכל חמש תשובות חיוביות בתבחינים השונים.